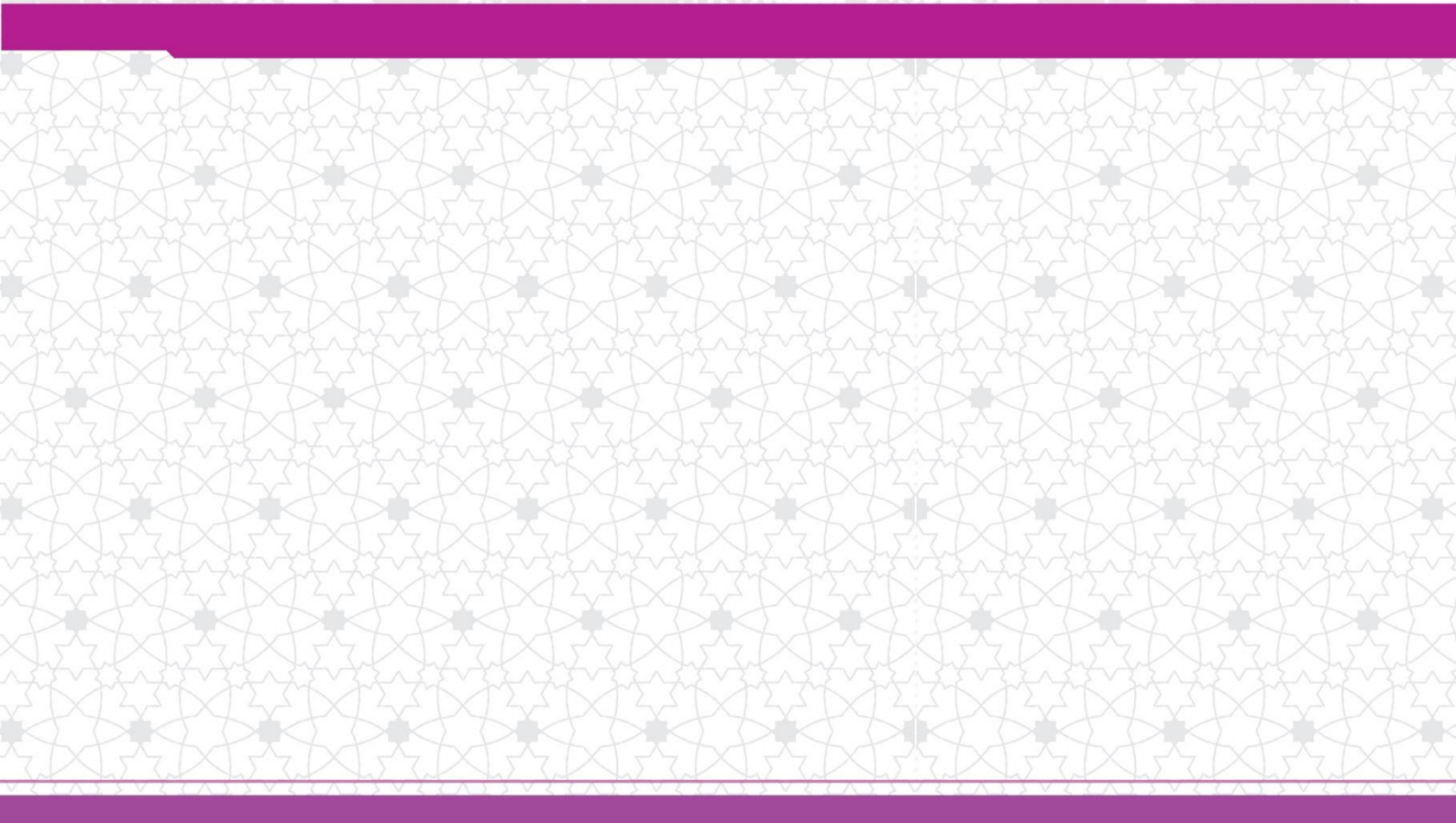

**بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۲۲):
ردیف‌های اعتباری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۴۴۴

کد موضوعی: ۲۷۰

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت: ۲۶۰

عنوان گزارش: بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۲۲): ردیف‌های اعتباری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

نوع گزارش: طرح/لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین کننده: محمد امین گزار (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

مدیر مطالعه: سعید شفیعا

ناظر علمی: موسی بیات

همکار: عاطفه عبدی ((گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری))

اظهار نظر کنندگان: محمد حسین معماریان (دفتر مطالعات بخش عمومی)، امین اله پاک‌نژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

صفحه آرا: سیده فاطمه ابوطالبی

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

۲. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

۳. بخش دوم لایحه

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱۱/۱۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

به نام خدا

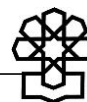
فهرست مطالب

۲	خلاصه مدیریتی
۳	۱. مقدمه
۴	۲. بررسی اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۵	۳. بررسی اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۶	۴. بررسی ردیف‌های اعتبارات متفرقه انتقال یافته وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۷	۵. بررسی ردیف درآمدهای مربوط به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۶	۶. برنامه‌های اجرایی حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از محل یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع بند «ت» تبصره «۸»
۹	۷. جمع بندی و نتیجه گیری
۱۲	منابع و مآخذ
۱۳	

فهرست جداول

۴	جدول ۱: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۵	جدول ۲: برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۶	جدول ۳: برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۸	جدول ۴: ردیف‌های درآمدهای عمومی و اختصاصی جدول ۵ به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۲ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ دولتی موضوع بند «ت» تبصره «۸»
۱۰	جدول ۵: اعتبارات برنامه اجرایی شماره ۱۵ ذیل جدول (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با موضوع صیانت از میراث فرهنگی و توسعه گردشگری و صنایع دستی
۱۱	جدول ۶: مقایسه سنجه‌های عملکردی برنامه هفتم پیشرفت و سنجه‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۱۲	جدول ۷: بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگی، و منابع و بودجه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و مقایسه با قانون سال ۱۴۰۳

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۲۲): ردیف‌های اعتباری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

چکیده

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که مجموع اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در این لایحه حدود ۹۷,۵۴۵,۶۰۰ میلیون ریال (معادل ۹,۷۵۴ میلیارد تومان) برآورد شده است. این میزان در مقایسه با اعتبارات قانون بودجه سال ۱۴۰۳، که حدود ۷۱,۷۹۵,۹۹۰ میلیون ریال (معادل ۷,۱۷۹ میلیارد تومان) بود، نشان‌دهنده افزایش اعتبارات به میزان بیش از ۳۵ درصد است. لازم به ذکر است از مجموع این اعتبارات حدود ۵۳٪ درصد سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به میزان ۴۰,۵۸۰,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۴,۰۵۸ میلیارد تومان) و ۴۷٪ درصد سهم اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۳۵,۶۴۷,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۳,۵۶۴ میلیارد تومان) است. اعتبارات ردیف‌های متفرقه نیز در لایحه ۱۴۰۴ به ۲,۵۱۷ میلیون ریال (۲۵۱ میلیارد تومان) رسیده که نسبت به سال گذشته ۴۶ درصد افزایش داشته است. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد عوارض دریافتی از گردشگران خارجی است. همچنین، اعتبارات متفرقه انتقال‌یافته در لایحه ۱۴۰۴ با رشد ۹۵۴ درصدی به ۱۱,۹۳۷ میلیون ریال (۱,۹۳۷ میلیارد تومان) رسیده است که بیش از ۱۰ برابر سال ۱۴۰۳ است.

همچنین، در جدول شماره (۱۲) این لایحه با عنوان برنامه هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از محل یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع بند تبصره (۸)، ذیل برنامه شماره (۱۵) ۷۰۰ میلیارد تومان برای برنامه‌های مرتبط با برنامه هفتم پیشرفت در نظر گرفته شده که ۴۳ درصد آن به گردشگری، ۳۶ درصد به میراث فرهنگی و ۲۱ درصد به صنایع دستی اختصاص دارد. در راستای افزایش درآمد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، پیشنهاد می‌شود اقدامات قانونی لازم در خصوص درآمدهای حاصل از مجوزها، جرائم، اجاره اماکن و اراضی در نظر گرفته شود. این موضوع از طریق تعدیل نرخ جرائم بر اساس نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی و همچنین تسهیل‌گری در اجاره دادن املاک و اراضی تحت مالکیت این وزارتخانه، قابل تحقق است. همچنین، پیشنهاد می‌شود تأمین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در صورت عدم تأمین نقدی، به صورت اسناد و اوراق مالی از محل اسناد خزانه تأمین شود.

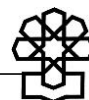
خلاصه مدیریتی

بیان مسئله

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد اعتبارات اختصاص یافته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اهداف قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور در حوزه گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی ذیل مواد (۸۲) و (۸۳) برای سال دوم برنامه محقق نمی‌سازد. قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور بر زیرساخت‌های گردشگری، ثبت و احیای آثار تاریخی و حمایت از صنایع دستی و افزایش صادرات آن تأکید دارد. این در حالی است که اعتبارات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای تحقق این اهداف کافی نمی‌باشد. این موضوع می‌تواند به کاهش جذب گردشگر، تضعیف اقتصاد صنایع دستی و فرسایش میراث فرهنگی منجر شود. از این رو در این گزارش، ضمن بررسی تفصیلی جداول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، انطباق آن با اهداف برنامه هفتم پیشرفت کشور ارزیابی شده است.

نقاط قوت و ضعف طرح و لایحه

- بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات تخصیص به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بدون احتساب ردیف اعتبارات انتقال نیافته حدود ۷۶,۲۲۸,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۷,۶۲۲ میلیارد تومان) است. این در حالی است که مجموع میزان اعتبارات این وزارتخانه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به میزان ۴۵,۶۹۳,۴۶۷ میلیون ریال (معادل ۴,۵۶۹ میلیارد تومان) بوده است. بنابراین میزان مجموع اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه ۱۴۰۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳ بیش از ۶۰٪ درصد افزایش داشته است.
- از مجموع این اعتبارات این دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ۵۴٪ درصد سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه به میزان ۴۱,۲۸۵,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۴,۱۲۸ میلیارد تومان) و ۴۶٪ درصد سهم اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۳۸,۴۰۷,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۳,۸۴۰ میلیارد تومان) است.
- بررسی اعتبارات ردیف‌های متفرقه ذیل جدول (۹) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که مجموع این اعتبارات در لایحه مذکور ۲,۵۱۷,۶۰۰ میلیون ریال (معادل ۲۵۱ میلیارد تومان) است. در واقع این میزان نسبت به مقادیر ردیف‌های متفرقه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ حدود ۴۶ درصد افزایش داشته که علت آن، افزایش میزان اعتبارات از محل عوارض دریافتی از گردشگران خارجی در راستای بند (ت) تبصره ۱۰ به میزان ۲,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۲۵۰ میلیارد تومان) نزدیک ۴۷٪ درصد نسبت به قانون بودجه سال گذشته است.
- بررسی ردیف‌های متفرقه انتقال یافته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که مجموع این اعتبارات در لایحه مذکور به میزان ۱۱,۹۳۷,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۱,۹۳۷ میلیارد تومان) تعیین شده است که با افزایش ۹۵۴٪ درصدی نسبت به مجموع این اعتبارات در سال گذشته همراه بوده است. به عبارت دیگر میزان این اعتبارات در لایحه ۱۴۰۴، حدود ده برابر میزان آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است.
- در جدول شماره (۴) این گزارش، به ردیف درآمدهای مربوط به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اشاره شده است. مطابق با این جدول، مجموع میزان درآمدهای این وزارتخانه که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ پیش

بینی شده، ۹,۰۱۵,۸۲۲ میلیون ریال (معادل ۹۰۱ میلیارد تومان) می‌باشد که حدود ۷۷٪ درصد از آن از درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی است.

- مجموع اعتبارات در نظر گرفته شده ذیل جدول شماره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای انجام برنامه‌های مرتبط با برنامه هفتم پیشرفت در حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ۷۰۰ میلیارد تومان برآورد شده که ۴۳٪ درصد آن مرتبط با موضوع گردشگری، ۳۶٪ درصد آن مرتبط با موضوع میراث فرهنگی و ۲۱٪ درصد آن مرتبط با موضوع صنایع دستی است.

- مطابق با برآورد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، اعتبارات مورد نیاز برای ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری برای تحقق برنامه هفتم، ۳۵,۰۰۰ میلیارد تومان است که با احتساب پایان سال دوم این برنامه در انتهای سال ۱۴۰۴ حدود ۱۴,۰۰۰ میلیارد تومان است. این در حالی است که کل اعتبارات تخصیص یافته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی حدود ۹,۷۵۴ میلیارد تومان است. به عبارت دیگر اعتبارات لازم برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری کشور تا پایان سال ۱۴۰۴ بر مبنای اهداف برنامه هفتم، و هزینه‌های سال ۱۴۰۳، ۱/۴۵ برابر مجموع اعتبارات اختصاص یافته به این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است.^۱

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌ها

در راستای افزایش درآمد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی پیشنهاد می‌شود تا درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی و درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی) افزایش یابد. این موضوع از طریق اقدام قانونی لازم برای تعدیل نرخ جرائم متناسب با میزان تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی و تسهیل واگذاری حق بهره برداری و اجاره اماکن ذیل این وزارتخانه امکان پذیر است.

همچنین از جهت عملیاتی در راستای افزایش تحقق عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این وزارتخانه پیشنهاد می‌شود سازمان برنامه و بودجه کشور، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت مذکور را تا حد امکان به صورت نقد، و در صورت عدم تأمین نقدی، اعتبارات لازم را به صورت اوراق مالی از طریق اسناد خزانه تأمین نماید.

۱. مقدمه

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از جمله نهادهایی است که به دلیل رویکرد حمایتی لازم از مجموعه فعالیت‌های زیر مجموعه‌اش، از منابع درآمدی قابل توجهی برخوردار نیست. گرچه وزارت مذکور در سال گذشته تلاش‌هایی برای افزایش درآمد از طریق بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود مانند افزایش ۲۱۲ درصدی درآمدهای عمومی و اختصاصی این دستگاه از طریق افزایش قیمت ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی انجام داده، [۱] اما همچنان وابستگی قابل توجهی به اعتبارات تخصیص یافته از محل منابع عمومی بودجه سنواتی دارد. از این رو، علی‌رغم ضرورت

۱. لازم به ذکر است، در این گزارش فرض بر درستی برآورد صورت گرفته توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در تخمین اعتبارات مورد نیاز برای تحقق برنامه هفتم پیشرفت می‌باشد.

کاهش وابستگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به بودجه عمومی از طریق ایجاد درآمدهای پایدار در چارچوب قوانین و اسناد بالادستی به ویژه برنامه هفتم پیشرفت، لازم است تا اعتبارات لازم در راستای حمایت از فعالیت‌های این دستگاه در قانون بودجه سالانه تأمین گردد.

۲. بررسی اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

در جدول شماره (۱) میزان اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه و بودجه شرکت‌های دولتی اختصاص یافته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی، به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان داده شده است. بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات مقرر شده برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بدون احتساب ردیف اعتبارات انتقال نیافته حدود ۷۶,۲۲۸,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۷,۶۲۲ میلیارد تومان) است.^۱ [۲] این در حالی است که مجموع میزان اعتبارات این وزارتخانه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به میزان ۴۷,۷۰۷,۷۹۵ میلیون ریال (معادل ۴,۷۷۰ میلیارد تومان) بوده است.^۳ [۳] بنابراین میزان مجموع اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳ بیش از ۶۰٪ درصد افزایش داشته است. از مجموع اعتبارات این دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ۵۳٪ درصد سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه به میزان ۴۰,۵۸۰,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۴,۰۵۸ میلیارد تومان) و ۴۷٪ درصد سهم اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۳۵,۶۴۷,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۳,۵۶۴ میلیارد تومان) است.

جدول ۱: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به

تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال)^[۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع اعتبارات		
		قانون سال ۱۴۰۳	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۳	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۳	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۹,۶۶۴,۶۶۱	۳۲,۸۸۷,۵۰۰	٪۶۷	۲۶,۰۲۸,۸۰۶	۳۹,۸۷۵,۵۰۰	٪۵۳	۴۵,۶۹۳,۴۶۷	۷۲,۷۶۳,۰۰۰	٪۵۹
۱۱۳۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۱,۶۷۶,۹۰۴	۲,۷۶۰,۰۰۰	٪۶۴	۵۱,۰۱۰	۱۰۵,۰۰۰	٪۱۰۶	۱,۷۲۷,۹۱۴	۲,۸۶۵,۰۰۰	٪۶۶
۲۸۴۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۰	۰	-	۲۸۶,۴۱۴	۶۰۰,۰۰۰+	٪۱۰۹	۲۸۶,۴۱۴	۶۰۰,۰۰۰	٪۱۰۹
۱۱۳۷۰۰	مجموع	۲۱,۳۴۱,۵۶۵	۳۵,۶۴۷,۵۰۰	۶۷	۲۶,۳۶۶,۲۳۰	۴۰,۵۸۰,۵۰۰	٪۱۸/۵	۴۷,۷۰۷,۷۹۵	۷۶,۲۲۸,۰۰۰	٪۶۰

۱. مطابق بررسی‌های انجام شده، مجموع اعتبارات این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با احتساب ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته، جدول ۱۲ و ۱-۱۴، حدود ۹۷,۵۴۵,۶۰۰ میلیون ریال (معادل ۹,۷۵۴ میلیارد تومان) برآورد شده است. این میزان در مقایسه با اعتبارات قانون بودجه سال ۱۴۰۳، که حدود ۷۱,۷۹۵,۹۹۰ میلیون ریال (معادل ۷,۱۷۹ میلیارد تومان) بود، نشان‌دهنده افزایش چشمگیر به میزان بیش از ۳۵ درصد است.

۴. بررسی ردیف‌های اعتبارات متفرقه انتقال یافته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، گردشگری و صنایع دستی

بررسی ردیف‌های متفرقه انتقال یافته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که مجموع این اعتبارات در لایحه مذکور میزان ۱۱,۹۳۷,۵۰۰ میلیون ریال (معادل ۱,۹۳۷ میلیارد تومان) تعیین شده است که با افزایش ۹۵۴٪ درصدی نسبت به مجموع این اعتبارات در سال گذشته همراه بوده است. به عبارت دیگر میزان این اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، بیش از ۱۰ برابر میزان آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. [۲]

میزان اعتبارات در راستای تقویت یگان حفاظت از میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی، در این لایحه، ۳۶,۰۰۰ میلیون ریال معادل (۳ میلیارد و ۶۰۰ میلیون تومان) تعیین شده که نسبت به سال گذشته، ۳۱۶٪ درصد رشد داشته است. نکته حائز اهمیت این است که علی‌رغم کاهش ۱۰۰٪ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای این ردیف نسبت به سال گذشته، اعتبارات هزینه‌ای آن بیش از ۱۲۰۰ درصد رشد داشته است. [۲] این موضوع می‌تواند در رفع چالش‌ها و مشکلات یگان حفاظت از میراث فرهنگی از جمله پرداخت حقوق کارکنان آن بسیار موثر باشد. لازم به ذکر است میزان افزایش این اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲، حدود ۹۰٪ درصد بوده است. [۱]

جدول ۳: برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به تفکیک

قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال) [۲]

شماره طبقه بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع اعتبارات		
		قانون سال ۱۴۰۲	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۳	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۲	لایحه سال ۱۴۰۴	درصد رشد
۵۳۰۰۱۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی - تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی	۲,۶۴۰	۳۶,۰۰۰	%۱۲۶۳	۶,۰۰۰	۰	-%۱۰۰	۸,۶۴۰	۳۶,۰۰۰	%۳۱۶
۷۳۰۰۵۰*	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی - توسعه و گسترش فعالیتهای ایرانگردی و جهانگردی (موضوع قانون اصلاح مواد ۷ و ۲ قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی).	۷۱,۵۰۰	۷۱,۵۰۰	%۰	۰	۰	-	۷۱,۵۰۰	۷۱,۵۰۰	%۰
۵۳۰۰۷۶	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی - جبران خدمات مرمت کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱,۰۵۰,۰۰۰	۶,۵۸۰,۰۰۰	%۵۲۶	۰	۰	-	۱,۰۵۰,۰۰۰	۶,۵۸۰,۰۰۰	%۵۲۶
۷۳۰۰۰۲۹	اعتبارات موضوع عوارض خروج از کشور	۱,۰۰۰ ^۱	۲,۸۰۰,۰۰۰	-	۱,۰۰۰	۲,۴۵۰,۰۰۰	-	۲,۰۰۰	۵,۲۵۰,۰۰۰	-
۱۱۳۷۰۰	مجموع	۱۱,۱۲۵,۱۴۰	۹,۴۸۷,۵۰۰	%۷۴۳	۷,۰۰۰	۲,۴۵۰,۰۰۰	-	۱,۱۳۲,۱۴۰	۱۱,۹۳۷,۵۰۰	%۹۵۴

میزان اعتبارات ردیف جبران خدمات مرمت کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به میزان ۶,۵۸۰,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۶۵۸

۱. لازم به ذکر است ردیف اعتبارات موضوع عوارض خروج از کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، ذیل اعتبارات متفرقه انتقال نیافته بوده است.

میلیارد تومان) است که با رشد قابل توجه ۵۲۶٪ درصدی نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳ همراه بوده است. این در حالی است که میزان اعتبارات این ردیف، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به سال پیش از آن، تنها ۹۲ درصد رشد داشته است. این میزان از افزایش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در حمایت از مرمت کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی می‌تواند نقش موثری داشته باشد. چرا که این میزان افزایش تماما از محل اعتبارات هزینه‌ای و نه از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه می‌باشد.

نکته حائز اهمیت این است که بیشترین نقش را در میزان افزایش ۹۵۴٪ درصدی اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته، افزایش چشمگیر اعتبارات موضوع عوارض خروج از کشور می‌باشد. در واقع میزان اعتبارات هزینه‌ای موضوع عوارض خروج از کشور در لایحه ۱۴۰۴، ۲۸۰۰ برابر میزان آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ می‌باشد. همچنین میزان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نزدیک به ۲۴۵۰ برابر میزان آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. این در حالی است که این میزان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به بیش از ۴۳ درصد از مجموع اعتبارات متفرقه انتقال یافته رسیده است. بنابراین لازم است تا مبنای کارشناسی این میزان از برآورد اعتبارات مربوط به عوارض خروج کشور توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تبیین گردد.

۵. بررسی ردیف درآمدهای مربوط به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

در جدول شماره (۴) ردیف درآمدهای مربوط به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اشاره شده است. مطابق با این جدول، مجموع میزان درآمدهای این وزارتخانه که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ پیش بینی شده، ۹,۰۱۵,۸۲۲ میلیون ریال (معادل ۹۰۱ میلیارد تومان) می‌باشد که حدود ۷۷٪ درصد از آن از درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی است. [۲] لازم به ذکر است که میزان درآمدهای پیش بینی شده برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ میزان ۶,۲۲۱,۹۰۹ میلیون ریال (معادل ۶۲۲ میلیارد تومان) بوده است. بنابراین درآمدهای مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، نزدیک به ۴۵ درصد بیش از میزان درآمدهای مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برآورد شده است. نکته حائز اهمیت آن است که نسبت درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به مجموع اعتبارات اختصاص یافته به این دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حدود ۱۱/۸۲ است. این در حالی است که این نسبت، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به میزان ۱۰/۲۷ بوده است. بنابراین نسبت درآمدهای این وزارتخانه به مجموع اعتبارات تخصیص یافته به آن حدود ۱/۵۵ نسبت به سال گذشته بیشتر شده است. این موضوع به معنای آن است که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در نسبت به سال گذشته تلاش نموده است تا به نسبت بیشتری از مجموع اعتباراتی که دریافت می‌کند، با استفاده از ظرفیت‌های خود ایجاد درآمد نماید.

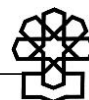
جدول ۴: ردیف‌های درآمدهای عمومی و اختصاصی جدول ۵ به تفکیک قانون بودجه سال ۱۴۰۲

و لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ (میلیون ریال) [۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد عمومی			درآمد اختصاصی			جمع کل	
		ملی	استانی	جمع کل	ملی	استانی	جمع	استانی	جمع
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۳۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴۰۱۰۳		۰	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴۰۱۲۵		۴,۸۱۶,۰۰۰	۲,۱۸۴,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵۰۱۰۶		۹۰,۰۰۰	۰	۹۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵۰۱۳۷		۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴۰۱۰۷	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۰	۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰
۱۳۰۳۰۱	صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی	۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴۰۱۰۳		۴۰,۰۰۰	۰	۴۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳۰۱۰۱	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۸۰	۰	۸۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳۰۱۰۱	شرکت توسعه گردشگری ایران	۸۰	۰	۸۰	۰	۰	۰	۰	۰
مجموع	-	۵,۷۷۷,۸۲۲	۲,۹۸۸,۰۰۰	۸,۷۶۵,۸۲۲	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	۲,۹۸۸,۰۰۰	۹,۰۱۵,۸۲۲

مجموع میزان درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، حدود ۷,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۷۰۰ میلیارد تومان) برآورد شده است. این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ میزان ۶,۱۲۱,۹۰۹ میلیون ریال (معادل ۶۱۲ میلیارد تومان) تعیین شده بود. در واقع درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حدود ۱۴٪ درصد بیش از مقدار تعیین شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برآورد شده است.

لازم به ذکر است از مجموع میزان درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله میزان ۴,۸۱۶,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۴۸۱ میلیارد تومان) درآمد عمومی ملی، و میزان ۲,۱۸۴,۰۰۰ میلیون ریال (۲۱۸ میلیارد تومان) درآمد عمومی استانی در نظر گرفته شده است. درآمد عمومی ملی حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های

تاریخی، شامل درآمد حاصل از مجموعه کاخ نیاوران، مجموعه کاخ سعد آباد، مجموع کاخ گلستان، موزه ملی ایران و موزه ملی فرش است. درآمد حاصل از سایر موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی کشور نیز به عنوان درآمد عمومی استانی محاسبه می‌شود. نکته حائز اهمیت این است که با توجه به مقادیر برآورد شده، میزان درآمد حاصل از ورودی پنج موزه مذکور، بیش از ۲ برابر کل موزه‌های کشور است. به عبارت دیگر حدود ۶۸ درصد از درآمدهای مربوط به ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی تنها از طریق پنج موزه می‌باشد. لازم به ذکر است که در بند (چ) ماده (۸۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مقرر شده تا کلیه درآمدهای موزه‌های تحت نظر وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی برای اداره، توسعه و مرمت همان اماکن و کارگاه‌ها هزینه شود. از این رو مطابق با این بند، مبلغ ۴۸۱ میلیارد تومان باید صرف هزینه‌های مربوط به پنج موزه مذکور شود. از این رو لازم است وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در راستای افزایش میزان درآمد حاصل از ورودی سایر موزه‌های کشور با استفاده از ظرفیت برگزاری رویدادهای فرهنگی و به کارگیری ظرفیت‌های گردشگری آن مناطق، اقدامات لازم را به عمل آورد.

نکته دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، درآمدهای حاصل از فعالیت شرکت مادر تخصصی توسعه گردشگری و جهانگردی است. برای این شرکت تنها ۸۰ میلیون ریال درآمد عملیاتی حاصل از سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهم دولت - علی الحساب سال جاری) سایر شرکت‌های دولتی برآورد شده است. این در حالی است که اعتبارات تخصیص یافته به آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، بیش از ۱۰۰ درصد افزایش داشته است. بنابراین لازم است تا وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ضمن شفاف سازی عملکرد این شرکت، سهم این شرکت از درآمدهای عملیاتی این وزارتخانه را افزایش دهد. علاوه بر این میزان درآمدهای حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی حدود ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (معادل ۱۰ میلیارد تومان) برآورد شده که هیچ رشدی نسبت به ارقام قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نداشته است. از این رو لازم است تا سهم این بخش از درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نیز افزایش پیدا کند.

۶. برنامه‌های اجرایی حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از محل یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع بند «ت» تبصره «۸»

در جدول شماره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، برنامه هم افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از محل یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع بند «ت» تبصره «۸» این لایحه عنوان شده است. در برنامه اجرایی شماره ۱۵ این جدول، تحت عنوان صیانت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی، اعتبارات برنامه‌های حفاظت و احیا و مرمت میراث فرهنگی کشور، اجرای برنامه‌های افزایش گردشگران ورودی، توسعه و ترویج فرهنگ زیارت و اجرای برنامه‌های تحقق رشد ۸ درصدی اقتصاد صنایع دستی مقرر شده است. این موارد در جدول شماره (۵) نشان داده شده است. مجموع اعتبارات در نظر گرفته شده برای انجام برنامه‌های مرتبط با برنامه هفتم پیشرفت ذیل حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ۷۰۰ میلیارد تومان برآورد شده که ۴۳٪ درصد آن مرتبط با موضوع گردشگری، ۳۶٪ درصد آن مرتبط با موضوع میراث فرهنگی و ۲۱٪ درصد آن مرتبط با موضوع صنایع دستی است.

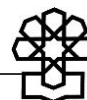
جدول ۵: اعتبارات برنامه اجرایی شماره ۱۵ ذیل جدول (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با موضوع صیانت از میراث فرهنگی و توسعه گردشگری و صنایع دستی (ارقام به میلیون ریال) [۲]

ردیف	برنامه‌های اجرایی صیانت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی	ارتباط با برنامه هفتم پیشرفت	اعتبارات (میلیارد ریال)
۱	حفاظت و احیاء و مرمت میراث فرهنگی کشور	ماده ۸۲ و ۸۳	۲۵۰,۰۰۰
۲	اجرای برنامه‌های افزایش گردشگران ورودی	ماده ۸۲ و ۸۳	۲۰۰,۰۰۰
۳	توسعه و ترویج فرهنگ زیارت	ماده ۸۲ و ۸۳	۱۰۰,۰۰۰
۴	اجرای برنامه‌های تحقق رشد ۸ درصدی اقتصاد صنایع دستی	ماده ۸۲ و ۸۳	۱۵۰,۰۰۰
	مجموع		۷۰۰,۰۰۰

مطابق با برآورد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، اعتبارات مورد نیاز برای ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری برای تحقق برنامه هفتم، ۳۵۰۰۰ میلیارد تومان است. [۴] این در حالی است که کل اعتبارات تخصیص یافته به این وزارت معادل ۹,۷۵۴ میلیارد تومان است. به عبارت دیگر اعتبارات لازم برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری کشور تا سال پایان برنامه هفتم پیشرفت بر مبنای قیمت‌ها و هزینه‌های سال ۱۴۰۳، ۳/۵ برابر مجموع اعتبارات اختصاص یافته به این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است. ضمن آنکه باید توجه داشت نزدیک به ۴۰ درصد اعتبارات اختصاص یافته به این دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، از نوع اعتبارات هزینه‌ای بوده که اساساً صرف هزینه‌های جاری و نه هزینه‌های عمرانی می‌شود.

همچنین مبنی بر برآورد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، بودجه مورد نیاز برای بازاریابی در راستای جذب گردشگر ورودی ۵۷۰ میلیون دلار است که بر حسب نرخ روز مبادله ارز، معادل بیش از ۵۰,۰۰۰ میلیارد تومان است. این در حالی است که در جدول ۱۲ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، تنها ۲۰۰ میلیارد تومان برای اقدامات لازم در راستای جذب گردشگر ورودی تعیین شده است و البته مشخص نیست که چه میزان از این برنامه به وزارت مذکور تخصیص یابد.

در جدول شماره (۶)، اهداف کمی اجرایی سازی برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان داده شده است. مطابق با این جدول، در این لایحه، هیچگونه اشاره‌ای به موضوع آثار ثبت شده در فهرست آثار جهانی، تعداد آثار غیر منقول مرمت شده در طول سال، و میزان درصد رشد اقتصاد صنایع دستی برای سال ۱۴۰۴ نشده است.

جدول ۶: مقایسه سنجه‌های عملکردی برنامه هفتم پیشرفت و سنجه‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

(ارقام به میلیون ریال) [۲]

حوزه‌ها	قانون برنامه هفتم پیشرفت		لایحه بودجه ۱۴۰۳	
	سنجه‌ها	تخمین در سال ۱۴۰۴	سنجه‌ها	مقدار در سال ۱۴۰۴
گردشگری	تعداد گردشگر ورودی به کشور	۸ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر	تعداد گردشگران ورودی	۸ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر
	تعداد هتل‌های کشور	۱۶۱۸	تعداد هتل‌های کشور	۱۶۷۰
میراث فرهنگی	موزه‌های فعال کشور (وزارت، سایر دستگاه‌ها و غیر دولتی)	۸۶۵	تعداد موزه‌های فعال	۹۰۰
	اثربیت شده در فهرست آثار جهانی	۵۱	-	-
	تعداد آثار غیر منقول مرمت شده در طول سال	۷۴۰	-	-
صنایع دستی	ارزش صادرات صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته (بر اساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران)	۳۳۰ میلیون یورو	ارزش صادرات صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	۲۹۵ میلیون یورو
	درصد رشد سالانه اقتصاد صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	٪۸	-	-
	افزایش تعداد شاغلان حوزه تولید صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	۶۰۰,۰۰۰ نفر	افزایش تعداد شاغلان حوزه تولید صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	۶۲۰,۰۰۰ نفر
	..			

مأخذ: نگارندگان.

لازم به ذکر است اهداف کمی عنوان شده برای تعداد گردشگران ورودی به میزان ۱۰۰ هزار نفر، برای تعداد هتل‌های کشور به میزان ۵۲ مورد، برای تعداد موزه‌های فعال به میزان ۳۵ مورد و تعداد شاغلان حوزه صنایع دستی به میزان ۲۰ هزار نفر، بیش از مقدار تخمین تحقق برنامه هفتم در سال ۱۴۰۴ می‌باشد. همچنین مقدار تعیین شده به عنوان هدف کمی ارزش صادرات محصولات صنایع دستی و فرش دستبافت برای سال ۱۴۰۴ حدود ۲۹۵ میلیون یورو می‌باشد که کمتر از میزان تخمین زده شده برای این سال در برنامه هفتم پیشرفت است. لازم است میزانی که به عنوان اهداف کمی فعالیت‌های وزارتخانه بر مبنای برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه ذکر می‌شود، با تخمین سالانه اهداف برنامه مطابقت داشته باشد.

۱-۶. سهم بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگی، و منابع و بودجه عمومی در

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و مقایسه با قانون سال ۱۴۰۳

بررسی اعتبار بخش فرهنگ و هنر در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۷۱,۷۹۵,۹۹۰ میلیون ریال و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ معادل ۹۷,۵۴۵,۶۰۰ میلیون ریال می‌باشد که علی‌رغم افزایش اعتبار این بخش، سهم این بخش از جمع اعتبارات فرهنگ از حدود ۸/۶۷٪ درصد به حدود ۷/۴۷٪ درصد کاهش یافته است.

همچنین اعتبار کل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان دستگاه اصلی، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ معادل ۴۰,۵۸۰,۵۰۰ میلیون ریال و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ معادل ۷۶,۲۲۸,۰۰۰ میلیون ریال برآورد شده است که اعتبار این وزارتخانه نیز از ۵/۵٪ درصد به ۵/۸۴٪ درصد نسبت به جمع اعتبارات فرهنگ رسیده است.

جدول ۷: بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگی، و منابع و بودجه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و مقایسه با قانون سال ۱۴۰۳

عنوان	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (جمع ردیف‌های اصلی، جدول ۹ و ۱۲)	۷۱,۷۹۵,۹۹۰	۹۷,۵۴۵,۶۰۰
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (دستگاه اصلی)	۴۰,۵۸۰,۵۰۰	۷۶,۲۲۸,۰۰۰
جمع اعتبارات بخش فرهنگ	۸۲۷,۴۱۹,۹۳۸	۱,۳۰۴,۹۷۰,۱۳۰
سهم بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از جمع اعتبارات فرهنگ (درصد)	% ۸/۶۷	% ۷/۴۷
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از جمع اعتبارات فرهنگ (درصد)	% ۵/۵	% ۵/۸۴
مصارف بودجه عمومی دولت	۲۸,۳۷۱,۴۰۰,۰۰۰	۵۳,۸۴۴,۵۵۰,۰۰۰
سهم بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)	% ۰/۲۵	% ۰/۱۸
سهم وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)	% ۰/۱۶	% ۰/۱۳

لازم به ذکر است که سهم بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از مصارف بودجه عمومی دولت نیز در قانون سال ۱۴۰۳ به نسبت لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ از % ۰/۲۵ درصد به % ۰/۱۸ درصد کاهش داشته است؛ همچنین سهم وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از مصارف بودجه عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به نسبت لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ از % ۰/۱۶ درصد به % ۰/۱۳ درصد کاهش داشته است. می‌توان اینگونه استنباط کرد که مصارفی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است که مسبوق به سابقه نبوده است و تغییر فوق موجب کاهش سهم این بخش شده است.

۷. جمع بندی و نتیجه گیری

با بررسی دقیق جداول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، می‌توان نتیجه گرفت که اعتبارات برآورد شده برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در این سال، نسبت به سال گذشته با افزایش همراه بوده است. مطابق بررسی‌های انجام شده، مجموع اعتبارات این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، حدود ۹۷,۵۴۵,۶۰۰ میلیون ریال (معادل ۹,۷۵۴ میلیارد تومان) برآورد شده است. این میزان در مقایسه با اعتبارات قانون بودجه سال ۱۴۰۳، که حدود ۷۱,۷۹۵,۹۹۰ میلیون ریال (معادل ۷,۱۷۹ میلیارد تومان) بود، نشان‌دهنده افزایش اعتبارات به میزان بیش از ۳۵ درصد است.

بنابراین می‌توان جمع بندی نمود که اگرچه اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به سال قبل افزایش قابل توجهی داشته است، اما سهم آن از کل اعتبارات بخش فرهنگ و بودجه عمومی دولت همچنان کم‌رنگ است. این موضوع لزوم توجه بیشتر به این حوزه‌ها را به‌عنوان بخشی مهم از هویت ملی و ظرفیت اقتصادی کشور، بیش از پیش آشکار می‌سازد. افزایش سهم این وزارتخانه در بودجه عمومی می‌تواند نقش مؤثری در رونق گردشگری، حفظ میراث فرهنگی و رشد صنایع دستی ایفا کند.

۷-۱. پیشنهادات و راهکارها

پس از بررسی جداول مرتبط با موضوع میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در راستای بهبود وضعیت و برطرف ساختن نقاط ضعف این لایحه، موارد زیر به عنوان پیشنهاد ارائه می‌گردد:

پیشنهاد اول: با توجه به اینکه بیش از ۷۷٪ درصد از درآمد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از محل درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله است و سایر منابع درآمدی این وزارتخانه تنها شامل ۲۳٪ درصد از درآمدهای آن می‌شود، از این رو پیشنهاد می‌شود تا درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی و درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی) افزایش یابد. این موضوع از طریق افزایش نرخ جرائم متناسب با میزان تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی و تسهیل واگذاری حق بهره برداری و اجاره اماکن ذیل این وزارتخانه امکان پذیر است. صورت عدم امکان در افزایش سقف درآمد های این وزارتخانه در لایحه بودجه امسال، لازم است وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی برای افزایش درآمد های خود را از محل منابع مذکور، برنامه ریزی و اقدامات لازم را به عمل آورد.

پیشنهاد دوم: مطابق با بررسی صورت گرفته، ۵۴ درصد از اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، از نوع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد. این در حالی است که به گزارش این وزارتخانه، تا پایان ماه بهمن ۱۴۰۳، کمتر از ۲۰ درصد از این اعتبارات محقق شده است. از این رو لازم است تمهیدات و اقدامات لازم در راستای تخصیص و تحقق کامل این اعتبارات صورت گیرد. در این راستا پیشنهاد می‌شود سازمان برنامه و بودجه کشور، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این وزارتخانه تا حد امکان به صورت نقدی، و در صورت عدم تأمین نقدی، اعتبارات لازم را به صورت اوراق تأمین نماید.

منابع و مأخذ

- [۱]: گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۱): ردیف‌های اعتباری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه ۱۴۰۳ به شماره مسلسل ۱۹۷۴۰.
- [۲]: بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.
- [۳]: قانون بودجه سال ۱۴۰۴.
- [۴]: گزارش ارائه شده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در جلسه با کمیسیون اقتصاد مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۲۵.

گزیده سیاستی

مطابق بررسی‌های انجام شده، مجموع اعتبارات این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، حدود ۹۷،۵۴۵،۶۰۰ میلیون ریال (معادل ۹،۷۵۴ میلیارد تومان) برآورد شده است. این میزان در مقایسه با اعتبارات قانون بودجه سال ۱۴۰۳، که حدود ۷۱،۷۹۵،۹۹۰ میلیون ریال (معادل ۷،۱۷۹ میلیارد تومان) بود، نشان‌دهنده افزایش چشمگیر به میزان بیش از ۳۵ درصد است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ | صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ | پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir